

УДК 336.77:330.131.7

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ У БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

***Л.А. Аврамчук, доцент
Т.О. Охрімчук, студентка***

Розглянуто і проаналізовано етапи управління кредитними ризиками банку. Подано заходи щодо вдосконалення управління кредитними ризиками у банківських установах.

Банк, ризики, кредитні операції, управління, лімітування.

За своєю природою банківська діяльність передбачає необхідність проведення операцій, пов'язаних з різного роду ризиками.

Успішна діяльність банку загалом значною мірою залежить від обраної концепції управління ризиками. Мета процесу управління банківськими ризиками полягає в їх обмеженні або мінімізації, оскільки повністю уникнути ризиків неможливо. Для того, щоб мати змогу обмежити та мінімізувати ризики банку, необхідно їх ідентифікувати. Тим більше, як свідчить досвід, причиною фінансової кризи банку є низька якість менеджменту, тобто неспроможність власників і керівництва вчасно та достовірно виявити реальні ризики, передбачити можливі і побудувати схему їх усунення [4].

Ризиком у банківській діяльності зокрема є дії суб'єкта господарювання за непрозорих, невизначених обставин. Уникнути економічного ризику неможливо, адже він залежить від об'єктивних, притаманних економіці конфліктних ситуацій, відсутності необхідного інформаційного забезпечення, що спричиняє недостатню обґрунтованість прогнозних рішень керівництва банку у виборі клієнтів із метою надання кредитів, придбання й реалізації цінних паперів, маркетингових послуг, рівня інфляції, вибору ринку капіталів, недооцінки можливостей конкурентів тощо. Тому ця про-

блема тісно пов'язана з науковими і практичними завданнями сучасної банківської справи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Кредитні операції комерційних банків традиційно перебувають у центрі уваги науковців та банкірів, адже кредитування завжди було й залишається пріоритетною економічною функцією банків. Теоретичною та інформаційною базою для дослідження є законодавство України, яке регулює операції комерційних банків, а також роботи вітчизняних і зарубіжних дослідників у цій сфері: А.Г. Гончарук, В.І. Капран, Ю.Г. Козак, С.Я. Моринець, А.М. Мороз, А.А. Морозов, Л.П. Петрашко, Л.В. Руденко, Л.П. Снігурська, Р.І. Тиркало та ін.

Для успішного кредитування та підвищення дохідності кредитних операцій, банки мають впровадити зрозумілу та гнучку систему управління ризиками кредитних операцій. Формування якісного кредитного портфеля з вказуванням кредитних ризиків є одним з першочергових завдань українських банків.

Мета дослідження. Метою дослідження є визначення основних заходів щодо вдосконалення управління кредитними ризиками банку. Адже головне завдання фінансового інституту – сформувати такий оптимальний вид кредитного портфеля, щоб звести свої ризики до мінімуму і залишатися привабливим для клієнтів.

Виклад основного матеріалу. Жоден банк не може повністю запобігти негативному впливу чинників ризику, однак має враховувати їх у своїй діяльності та розробляти відповідні заходи для своєчасної адаптації чи нейтралізації їхньої дії. Загострення конкуренції, фінансова лібералізація і диверсифікованість ринків висувають перед банківськими установами нові проблеми і сприяють появі нових ризиків. Для того, щоб банк мав змогу успішно управляти ризиками, необхідно їх вчасно ідентифікувати. Ризиками можна і потрібно свідомо управляти[1].

Процес управління ризиками складається з чотирьох етапів, які схематично наведено на рис.1.

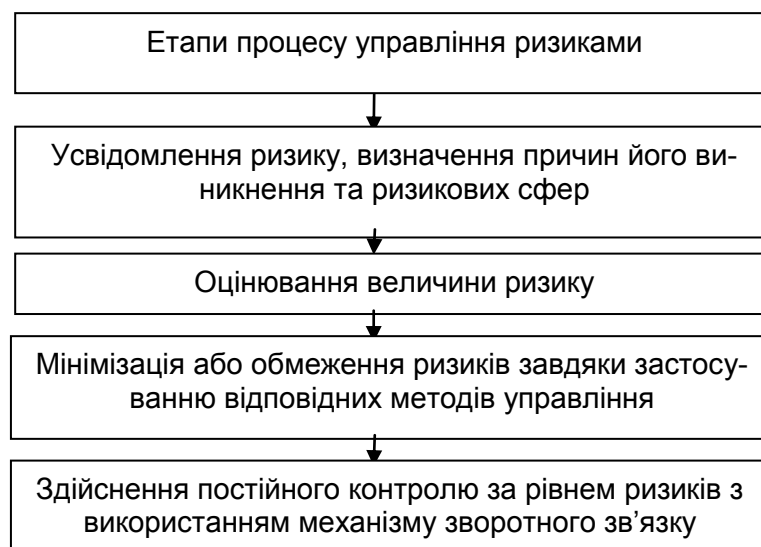

Рис.1. Етапи процесу управління ризиками [6]

Для оцінки та регулювання ризиків у банках доцільно у перспективі використовувати відповідні математичні моделі розрахунку їх рівня, засновані на визначенні можливих втрат від дефолту позичальників залежно від їх кредитних рейтингів, присвоєних міжнародними рейтинговими агентствами або розрахованих самими банками. Проте за браком відповідної інфраструктури, яка б давала змогу адекватно визначити рейтинг позичальника, банкам варто розробляти власні методики регулювання кредитного ризику. Тож вважається за доцільне створювати та вдосконалювати методи оцінки кредитного ризику на основі внутрішніх рейтингів банків. Крім того, для її здешевлення, доцільно було б її уніфікувати.

Аналіз рівня ризику здійснюється з урахуванням цілей, що переслідує позичальник, строків кредитування, методів надання кредиту, порядку розрахунків тощо. Але найбільше значення має аналіз і зіставлення проектів за їх економічною ефективністю. Це дуже важливий елемент вибору проектів, оскільки від обґрунтованої та всебічної оцінки залежить термін повернення вкладених ресурсів, а також варіанти їх використання [2].

Кожен суб'єкт управління (кредитний менеджер, кредитний комітет) обирає конкретний спосіб зниження кредитного ризику щодо позичальника залежно від специфіки своєї кредитної діяльності, визначеної кредитної політики (рис.2).

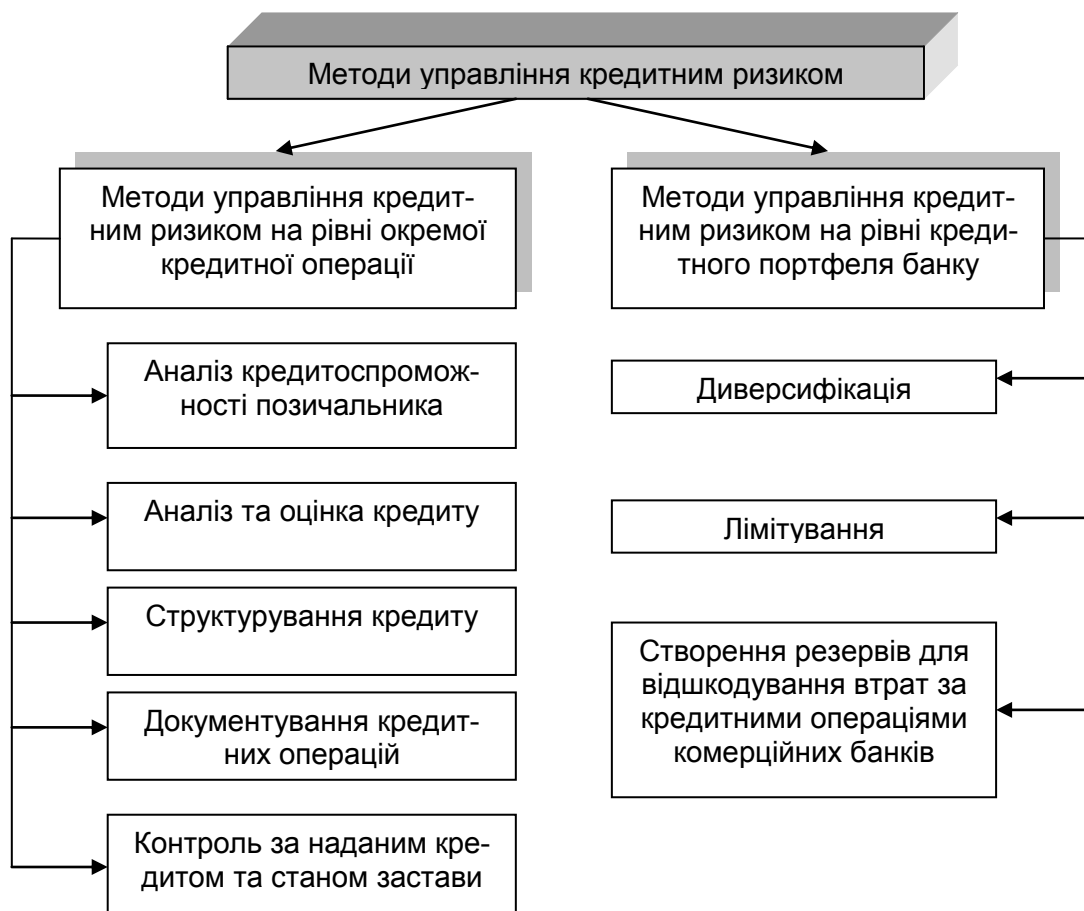

Рис.2. Класифікації методів управління кредитним ризиком [7]

Як бачимо, методи управління кредитним ризиком поділяються на дві групи: 1) методи управління кредитним ризиком на рівні окремої позики; 2) методи управління кредитним ризиком на рівні кредитного портфеля банку (рис.2).

Окремо слід зупинитися на проблемі управління ризиком ліквідності, який реалізується фахівцями Департаменту фінансових ризиків спільно із Казначейством. Управління ризиком ліквідності здійснюється за такими напрямками:

1. Дотримання нормативних вимог НБУ по показниках миттєвої (Н4), поточної (Н5), короткострокової (Н6) ліквідності (на підставі Інструкції НБУ «Про порядок регулювання діяльності банків в Україні»): проводяться щоденні і середньозважені розрахунки цих показників, розроблене програмне забезпечення розрахунків;

2. Виконання норми обов'язкового резервування коштів на окремому рахунку в НБУ та мінімального залишку коштів на коррахунку в НБУ;

Контроль дотримання норм резервування здійснюється за внутрішньою «Методикою формування обов'язкового резерву в НБУ», розробленою на підставі «Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України» (Постанова НБУ № 91 від 16.03.2006р із змінами (редакція від 07.12.2012) [5];

3. У банку розроблена внутрішня система контролю за ліквідністю, яка регламентована певними документами.

Щодо управління ринковим ризиком, то це здійснюється банком відповідно до його стратегічних завдань. Пріоритетним є забезпечення максимального збереження активів і капіталу на основі зменшення можливих збитків і недоодержання прибутку по вкладах банку у фінансові інструменти, включаючи вклади в іноземну валюту і дорогоцінні метали.

Висновки

З вище викладеного випливає, що основними заходами вдосконалення управління ризиками кредитної діяльності банків є такі:

- лімітування та нормування обсягів кредитних вкладень;
- формування ефективної цінової політики;
- формування страхових резервів по кредитних ризиках.
- розробка і реалізація заходів щодо запобігання або мінімізації пов'язаних з кредитним ризиком втрат;
- створення стратегії управління кредитним ризиком, тобто основ політики прийняття рішень таким чином, щоб вчасно й послідовно використовувати всі можливості розвитку банку й одночасно підтримувати ризики на прийнятному й керованому рівні;[3]
- застосування диверсифікації є одним із засобів зменшення кредитного ризику;
- удосконалити процедуру менеджменту ринкових ризиків і відповідні інформаційні системи управління;
- надання позички в одній валюті з умовою її погашення в іншій з

урахуванням форвардного курсу, зафіксованого в кредитному договорі. Такі заходи дають змогу банку застрахуватися від можливого падіння курсу валюти, в якій надано кредит;

-страхування валютного ризику, що передбачає передачу банком усього ризику страховій компанії.

Список літератури

1. Версаль Н.І., Т.В. Дорошенко Теорія кредиту: Навч. Посіб. / Н.І.Версаль, Т.В. Дорошенко – К.: Києво-Могилянська академія, 2007. – 483 с.

2. Версаль Н.І., С.М. Олексієнко. "Кредитні ризики, як важлива складова ризиків банківської діяльності/ Н.І.Версаль, С.М. Олексієнко // Фінанси України. – 2002. – № 8. – С.12-17.

3. Вітлинський В., Я. Наконечний, О. Пернарівський. Концепції стратегії кредитного ризику / В. Вітлинський, Я. Наконечний, О. Пернарівський // Банківська справа. – 2000. – №1 (31). – С.37–41.

4. Орел Д.В. Проблемні кредити комерційних банків: основні передумови виникнення та заходи впливу / Д.В. Орел // Фінанси та кредит. – 2002. – №12. – С. 48–53.

5. «Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України» (Постанова НБУ № 91 від 16.03.2006р із змінами (редакція від 07.12.2012);

6. Павлюк С.М. Кредитні ризики та управління ними / С.М.Павлюк // Фінанси України. – 2003. – №11. – С. 105–111.

7. Чехова І.В. Управління ризиками в банківській діяльності / І.В.Чехова // Держава та регіони. Серія "Економіка та підприємництво". – 2006. – № 6. – С.312– 314.

Рассмотрены и проанализированы этапы управления кредитными рисками банков. Предложены меры по усовершенствованию управления кредитными рисками в банковских учреждениях.

Банк, риси, кредитні операції, управління, лімітування.

The article deals with the stages and the credit risk management of the bank. Based on what presents measures to improve credit risk management in banking institutions.

Bank, risks, credit operations, management, limitation.